

Bilaga 11:4 till kommunstyrelsens protokoll den 27 maj 2003, § 15

PM 2003 RIV (Dnr 322-430/2003)

Programinriktat individuellt program (PRIV)

Remiss från utbildningsdepartementet

Remisstid 12 juni 2003

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har begärt Stockholms stads yttrande över betänkandet ”Ökade möjligheter för elever i gymnasieskolan att följa undervisningen på ett programinriktat individuellt program”. Sammanfattning i *bilaga*.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden. Förvaltningen tillstyrker i huvudsak arbetsgruppens förslag. Förvaltningen pekar i sitt remissvar på att antalet platser i Stockholm på PRIV är betydligt fler än vad de är på den så kallade preparandkursen. Förvaltningen framhåller dock det behov som preparandkursen fyller för de elever som inte vill läsa på PRIV utan vill och/eller behöver studera kurser på grundskolenivå för att få en bättre förutsättning att klara ett nationellt program.

Mina synpunkter

Stockholms stad har i huvudsak goda erfarenheter av de programinriktade individuella programmen. Enligt min mening är ett viktigt skäl för detta att när även elever som saknar behörighet för nationellt program ändå ges möjlighet att läsa en viss programinriktning stärker detta många elevers allmänna studiemotivation. Detta har stärkt min övertygelse om att det för många elever underlättar att uppnå behörighet till att söka ett nationellt program om man ges möjlighet att läsa ett programinriktat individuellt program. Om detta bör ske genom samundervisning med elever på ett nationellt program eller i särskilda grupper för elever som saknar behörighet är enligt min mening en fråga som måste få avgöras utifrån pedagogiska utgångspunkter utifrån varje elevs särskilda förutsättningar.

Jag vill dock peka på, vilket framhålls i utbildningsförvaltningens remissvar, att programinriktat individuellt program inte är en lösning som passar alla elever som saknar behörighet för nationellt program. Utifrån erfarenheterna i Stockholm ser jag att staden även fortsättningsvis ska erbjuda olika former av så kallade preparandkurser.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 15 maj 2003

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak godkänna borgarrådets förslag till svar på remissen
2. därutöver anföras.

Elever som inte har med sig tillräckliga kunskaper från grundskolan måste erbjudas individualiserat stöd, så att de får realistiska förutsättningar att klara en gymnasial utbildning. Formen för detta bör, som idag, vara på ett individuellt program (eller sektor) och inte i första hand på grundskolan. PRIV fyller en viktig funktion för elever som bedöms kunna följa delar av en gymnasieutbildning och bör kunna läggas till grund för en vidareutveckling av undervisningen.

Samtidigt är det viktigt att de elever som inte vill läsa teoretiska ämnen på gymnasiet att erbjuds förbättrade möjligheter till yrkes- och lärlingsutbildning.

Reservation anfördes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå borgarrådets förslag till beslut
2. därutöver anföras följande.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Tyvärr uppfylls denna uppgift inte i dag. Varje år lämnar en tiondel av alla elever grundskolan utan godkända betyg i svenska, engelska eller matematik. Det individuella programmet, hjälpklassen för de som grundskolan svek, är numera gymnasieskolans näst största utbildningsväg.

En elev som inte når behörighetskraven till gymnasiet är i dag hänvisad till det individuella programmet för att komplettera sina betyg. Det är en mycket dålig lösning på ett svårt problem. Nu vill socialdemokraterna ersätta denna dåliga lösning med en, om möjligt, ännu sämre. Fler elever ska gå på det programinriktade individuella programmet, PRIV. Behörighetskrav ska inte längre "hindra" elever från att ta del av de nationella programmens kursutbud. Detta är naturligtvis ett steg mot att behörighetskraven helt avskaffas, vilket den parlamentariska gymnasiekommittén har föreslagit.

Vi föreslår en annan lösning. Det går inte att trola bort de underkända eleverna och låtsas att de inte finns. I stället ska det individuella programmets resurser stegvis överföras till grundskolans tidigaste årskurser. Därmed ges grundskolan de ekonomiska och pedagogiska förutsättningar som krävs för att den ska kunna klara sin uppgift att ge alla tillfredsställande baskunskaper. De elever som inte har nått kunskapsmålen ska redan i ett tidigt skede få extra stöd och hjälp, samt, om det behövs, ett extra år i skolan. Det är betydligt enklare att lära en tredjeklassare att läsa än en skoltrött 16-åring.

Därtill bör fler yrkes- och lärlingsutbildningar införas för att ge ett bra alternativ till de elever som inte vill eller orkar läsa teoretiska ämnen på gymnasiet.

ÄRENDET

Utbildningsdepartementet har begärt Stockholms stads yttrande över betänkandet ”Ökade möjligheter för elever i gymnasieskolan att följa undervisningen på ett programinriktat individuellt program”.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden beslöt den 24 april 2003 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som sitt yttrande över remissen avseende ”Rapporten från arbetsgruppen för programinriktat individuellt program”.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Jan Björklund m fl* (fp) enligt följande.

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. samt att därutöver anföras följande:

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Tyvärr uppfylls denna uppgift inte i dag. Varje år lämnar en tiondel av alla elever grundskolan utan godkända betyg i svenska, engelska eller matematik. Det individuella programmet, hjälpklassen för de som grundskolan svek, är numera gymnasieskolans näst största utbildningsväg.

En elev som inte når behörighetskraven till gymnasiet är i dag hänvisad till det individuella programmet för att komplettera sina betyg. Det är en mycket dålig lösning på ett svårt problem. Nu vill socialdemokraterna ersätta denna dåliga lösning med en, om möjligt, ännu sämre. Fler elever ska gå på det programinriktade individuella programmet, PRIV. Behörighetskrav ska inte lägre ”hindra” elever från att ta del av de nationella programmens kursutbud. Detta är naturligtvis ett steg mot att behörighetskraven helt avskaffas, vilket den parlamentariska gymnasiekommittén har föreslagit.

Vi föreslår en annan lösning. Det går inte att trola bort de underkända eleverna och låtsas att de inte finns. I stället ska det individuella programmets resurser stegvis överföras till grundskolans tidigaste årskurser. Därmed ges grundskolan de ekonomiska och pedagogiska förutsättningar som krävs för att den ska kunna klara sin uppgift att ge alla tillfredsställande baskunskaper. De elever som inte har nått kunskapsmålen ska redan i ett tidigt skede få extra stöd och hjälp, samt, om det behövs, ett extra år i skolan. Det är betydligt enklare att lära en tredjeklassare att läsa än en skoltrött 16-åring.

Därtill bör fler yrkes- och lärlingsutbildningar införas för att ge ett bra alternativ till de elever som inte vill eller orkar läsa teoretiska ämnen på gymnasiet.

Reservation anfördes av ledamoten *Yvonne Fernell-Ingelström m fl* (m) enligt följande.

Vi reserverar oss mot utbildningsnämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen avseende ”Rapporten från arbetsgruppen för programinriktat individuellt program”.
2. att därutöver anföras

Elever som inte har med sig tillräckliga kunskaper från grundskolan måste i stället ges mer individualiserat stöd, så att de får realistiska förutsättningar att klara en gymnasial utbildning. Formen för detta bör, som idag, vara på ett individuellt program (eller sektor) och inte i första hand på grundskolan. PRIV fyller en viktig funktion för elever som bedöms kunna följa delar av en gymnasieutbildning och bör kunna läggas till grund för en vidareutveckling av undervisningen.

Samtidigt är det viktigt att de elever som inte vill läsa teoretiska ämnen på gymnasiet att erbjuds förbättrade möjligheter till yrkes- och lärlingsutbildning.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsgruppen föreslår att:

- ? utbildningen på ett individuellt program skall utformas efter elevens intresseinriktning och utbildningsbehov
- ? i skollagen införs en skyldighet för kommunerna att när de erbjuder individuella program i första hand erbjuda sådana i form av PRIV
- ? skyldigheten att utforma PRIV för en grupp elever tas bort
- ? ett bemyndigande i skollagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om garanterad undervisningstid för utbildning på PRIV

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna och anser att de är motiverade att genomföras innan den nya gymnasieskolan införs.

Syftet med PRIV är att en elev skall kunna påbörja en utbildning som består av kurser på ett nationellt eller specialutformat program samtidigt som eleven fortsätter studierna i det eller de ämnen på grundskolenivå som eleven ännu inte blivit godkänd i. Utgångspunkten för utbildningens närmare utformning skall vara elevens intresseinriktning.

Redan idag upprättas det för varje elev, som går ett individuellt program, en individuell studieplan. Arbetsgruppen vill understryka betydelsen av att den individuella studieplanen utformas efter elevens behov och intressen, att den följs upp, utvärderas och revideras efter behov och att detta sker tillsammans med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare. Förvaltningen tillstyrker arbetsgruppens förslag. Stockholms stad har en preliminär intagning till gymnasieskolan under våren för att ta reda på elevernas intressen för att därefter anpassa stadens organisation. Det finns i kommunen ett brett utbud av PRIV-utbildningar som är knutna till majoriteten av de nationella programmen.

Arbetsgruppens bedömning är att tillgång för elever inom individuellt program till det kursutbud som finns på nationella program, kan öka elevers studiemotivation och viljan att bli behöriga för att kunna fullfölja ett nationellt program.

Förvaltningen tillstyrker arbetsgruppens förslag. I Stockholms stad är antalet platser på PRIV betydligt fler än vad de är på den så kallade preparandkursen. Det huvudsakliga syftet på preparandkursen är att ge eleverna behörighet och höja elevernas konkurrenskraft till nationellt program. Det är viktigt att även preparandkursen är kvar som alternativ för de elever som inte vill läsa på PRIV utan vill och/ eller behöver studera kurser på grundskolenivå för att få en bättre förutsättning att klara ett nationellt program.

Två huvudvägar för hur PRIV kan anordnas med individen som utgångspunkt kan urskiljas. Elever som bedöms ha förutsättningar att följa kurser på ett nationellt program kan samundervisas med elever på det programmet i dessa kurser, samtidigt som eleven får stöd och hjälp att komplettera de delar som saknas och/eller praktik. Undervisningen kan också organiseras i större eller mindre undervisningsgrupper för elever med likartade behov och intresseinriktningar. Det viktiga är inte hur utbildningen organiseras så länge den möter och utgår från elevens individuella behov och intresseinriktning.

Den nuvarande föreskriften i skollagen om att utbildningen på ett programinriktat individuellt program skall organiseras för en grupp elever har i vissa fall tolkats som att kommunens erbjudande om PRIV skall vara ett fast utbildningspaket på gruppnivå. I dessa fall har eleverna placerats i en färdig organisation istället för att erbjudas en utbildning som utgår från individen. Att utbildningen anordnas för en grupp elever har också medfört att vissa kommuner villkorat intagningen till PRIV.

Förvaltningen anser att det är bra att integrera även PRIV-eleverna på de nationella och specialutformade programmen ökar. En elev som saknar matematik kan mycket väl läsa tillsammans med behöriga elever inom till exempel barn- och fritidsprogrammet och samtidigt

läsa in matematiken. Om skyldigheten att utforma PRIV för en grupp elever tas bort så kommer det att vara enklare att erbjuda PRIV för fler obehöriga elever än vad som är möjligt idag då man i högre utsträckning kan integrera dem i klasser med behöriga elever.

Arbetsgruppen föreslår att regeringen får bemyndigande att förordna att elever på PRIV skall garanteras undervisning på heltid.

Förvaltningen tillstyrker arbetsgruppens förslag om garanterad undervisningstid. Stockholms stad har sedan läsåret 2000/2001 infört garanterad undervisningstid om 22-26 timmar per vecka på de sökbara individuella programmen. Att eleverna på PRIV skall garanteras undervisning på heltid leder till ökade kostnader för de kommuner som ännu inte har garanterad undervisningstid.

Förvaltningen anser att Stockholms stad inte kommer att beröras särskilt mycket av förslagen då situationen i Stockholm stämmer mycket väl överens med de föreslagna ändringarna arbetsgruppen presenterat. Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna och anser att det är motiverat att genomföra dem innan förändringarna i gymnasieskolans struktur genomförs 2006.